Protokoll vid sammanträde med KSO- styrelsen

Datum: fredagen den 26 september 2025. Tid 09.00 – 11.45. Teamsmöte.

Närvarande

Beslutande:

Oskarshamns kommun: Andreas Erlandsson (S), Sven Gunnar Persson (KD), Lucas Lodge (M) och Leif Axelsson (SD).

Varbergs kommun: David Sandrén (M), Jeannette Qvist (S) och Kent Norberg (S).

Östhammars kommun: Fabian Sjöberg (M), Lisa Norén (S), Lennart Owenius (M) och Jonas Lennström (S).

Nyköpings kommun: Tommy Jonsson (M).

Tjänstemän: Kersti Ingemarsson, Eva Andersson, båda Östhammars kommun och Jennica Toresson, Varbergs kommun samt Niclas Lundström, Oskarshamns kommun.

KSO- samordnare: Ted Lindquist.

Övriga närvarande: Vid sammanträdet genomförs dels ett externt föredrag med Jesper Marklund, Fortum, dels föredrag med projektledarna för pilotprojekt för ny kärnkraft enligt följande: Pontus Ericsson, Östhammars kommun, Niclas Lundström, Oskarshamns kommun och Jan Bengtsson, Varbergs kommun.

Dagordning

1. Anmälan av ny styrelseledamot för Varbergs kommun – David Sandrén (M).

Kommunfullmäktige i Varbergs kommun har den 10 juni utsett David Sandrén (M) till ny ledamot i KSO:s styrelse efter Ann-Charlotte Stenkil (M). Valet gäller från och med den 16 september -25.

Ordföranden hälsar David Sandrén välkommen i KSO:s styrelse.

Beslut

Anmälan anses mottagen.

---

2. Val av vice ordförande i styrelsen t.o.m. 2026

Med anledning av att styrelsens vice ordförande Ann-Charlotte Stenkil har lämnat sitt uppdrag den 15/9 behöver styrelsen välja en ny vice ordförande för resterande mandatperiod.

Presidiet föreslår att David Sandrén, Varbergs kommun, väljs till ny vice ordförande i KSO t.o.m. 2026-12-31.

Beslut

David Sandrén (M), Varbergs kommun, väljs med acklamation till vice ordförande i KSO:s styrelse t.o.m. 2026-12-31.

3. Mötesprotokoll KSO- styrelsen 2025-05-09.

Föreligger protokoll från det senaste styrelsemötet den 9 maj.

Beslut

Protokollet anses mottaget.

4. Rapporter från medlemskommunerna.

Varbergs kommun och Lokala säkerhetsnämnden vid Ringhalsverket.

Lokala säkerhetsnämnden hade ett möte för en vecka sedan. Ringhals rapporterade om start av R4 efter revisionen, som inledes tidigare. Avvecklingsprocessen av R1 och R2 pågår med god framdrift, men med mer skrot att hantera än beräknat. I övrigt inga oplanerade stopp. Även vissa kylvattenbekymmer noteras.

För att kunna ansöka om det statliga stöd som krävs för att bygga ny kärnkraft har Vattenfall bildat det separata projektbolaget Videberg Kraft AB. Vattenfalls arbete via projektbolaget går framåt. Vattenfall gör omfattande förberedelsearbeten såsom att säkerställa tillgång till och rådighet över marken, val av reaktor-leverantör och samråd enligt miljöbalken med myndigheter och allmänhet. Varbergs kommun framhåller att detta medför mycket pappersexercis och remisser att hantera. Ännu händer inte så mycket på plats ute på Värö. Möten har anordnats med Vattenfall och lokala föreningar i området. Ett betydande ökat intresse från allmänheten. Öppna möten har även genomförts vid några tillfällen och anslutningen har varit cirka 180 personer. Även opinionsmässigt pågår olika aktiviteter såsom Bua Framtid när det gäller natur-reservatet och Värna Värö, som är har en negativ inställning till planerna. Samtidigt har kommunen en bra dialog med läns-styrelsen och landshövdingen. Däremot inte så mycket med regionen. Rollfördelningen är viktig och det handlar nu mycket om att Vattenfall gör sitt jobb. Exempelvis att informera allmänheten. Framkommer att bolaget inte är så vana att hantera informationen. Grannkommunerna Kungsbacka och Mark är också engagerade i synnerhet i boendefrågor.

Oskarshamns kommun och lokala säkerhetsnämnden vid Oskarshamnsverket.

Lokala säkerhetsnämnden hade ett sammanträde den 25/9. OKG informerade då att O3 varit avställd sedan i mars och att återstart nu planeras till den 17/10.

Problemet rör en läckande svets som sitter svårt till. Andra problem har dessutom dykt upp under tiden. Avvecklingen O1 och O2 går i enlighet med budget men tidsmässigt ligger man något efter i tidplanen. Så här långt har de stora komponenterna tagits ut ur reaktorbyggnaderna. SKB AB informerade om utbyggnaden av mellanlagret Clab från 8 000 till 11 000 ton. Bland annat så har elkraften uppgraderats och nya bassänger installerats. Arbetet med Inkapslingsanläggningsprojekthar inletts. Jämfört med aktiviteterna med utbyggnaden av SFR i Forsmark så ligger arbetet i Oskarshamn något efter. SSM redovisade sin samlade strålsäkerhetsvärdering som inte visade på något anmärkningsvärt. Säkerhetsnämnden har avgivit yttranden till SSM avseende dels joniserande strålning, dels föreskrifter för nya kärnkraftsreaktorer.

Inom ramen för kommunens pilotprojekt om ny kärnkraft så har en lokal opinionsundersökningen genomförts. Se punkt 5 nedan. Vidare framkommer att OKG AB och SKB AB har öppnat nya kontorslokaler i centrala Oskarshamn. Samtidigt har företagen även öppnat besökscentret Elektronen med en upplevelsebaserad interaktiv utställning. I besökscentret kommer man även att ta emot skolklasser med mera. Detta är mycket positivt med anledning av svårigheterna att besöka kärnkraftverket och kärnkravfallsanläggningarna på Simpevarpshalvön av säkerhetsskäl! Förhoppningsvis kan ett besök vid Elektronen anordnas i samband med nästa KSO- möte i Oskarshamn.

Östhammars kommun och lokala säkerhetsnämnden vid Forsmarksverket.

Kärnkraftsövningen HAVSÖRN har genomförts den 25/9, kl. 08.00-19.00. En intensiv övning där även Krisledningsnämnden aktiverades. Erfarenheterna visar bland annat att mediahanteringen kan utvecklas. Vidare framkommer att SKB AB kommer att lämna sitt tidigare kontor inne i centrala Östhammar. Östhammarshem köper byggnaden som kommer att användas för boende. Arbetet med slutförvaret pågår. Mycket händer ovan mark och arbetet med rampen ned till förvaret har inletts. Lokala säkerhetsnämnden hade ett öppet möte den 26/6, som var välbesökt. Vid sammanträdet skulle SSM:s samlad strålsäkerhetsvärdering redovisas, men myndigheten kom aldrig och det var tekniska problem med uppkopplingen. SKB AB medverkade vid mötet. Länsstyrelsen kom inte. Känns som att jobba i blindo ibland. När det gäller övningen HAVSÖRN framhåller säkerhetsnämndens ordförande att nämnden aldrig fick någon information från Forsmarksverket. Ordföranden är missnöjd med detta och kommer därför att kontakta länsstyrelsen.

Beslut

Kommunrapporterna anses mottagna.

---

5. Lägesrapporter från pågående pilotprojekt i medlemskommunerna.

---

a) Oskarshamns kommun: Projektledare Niclas Lundström

Framkommer att slutrapporten fortfarande ett förslag som inte har behandlats politiskt ännu. Projektet har varit uppdelat i tre delprojekt enligt nedan.

1. Lokalt kärnkraftsprogram
I delprojekt 1 har förslagen på nya tillståndsprocesser för ny kärnkraft analyserats och identifierats för att se hur de kan påverka Oskarshamns kommun. En sammanställning har gjorts över erfarenheterna av det tidigare kärnavfallsprogrammet ”LKO –Lokal Kompetensuppbyggnad Oskarshamn, LKO” åren 2004-2024. Ett förslag på lokalt kärnkraftsprogram har tagits fram.

2. Pilot Ävrö
I delprojekt 2 har en tidplan avseende en ny detaljplan för Ävrö tagits fram. Målet är att planen har vunnit laga kraft vid årsskiftet 2028/2029.

Länsstyrelsen Kalmar län anser att det är en mycket ambitiös tidplan, men borde fungera enligt länsstyrelsen. Framkommer att länsstyrelserna i Halland och Kalmar har regeringens uppdrag att se över sina processer och rutiner inför ny kärnkraft. En arkeologisk utredning steg 1 och 2 samt stor del av naturvärdesinventeringen på Ävrö har genomförts. Konstruktiva dialoger har förts med länsstyrelsen, men också med eventuella projektörer om platsen förutsättningar. Naturvärdesinventering helt klar 2026 för mätningar görs över tid.

3. Lokal acceptans och påverkan på lokalsamhället

En konferens för 10 av 13 pilotkommuner har genomförts i Oskarshamn den 17-18 juni, som bland annat innehöll en workshop och information från kärnkraftsindustrin. En övergripande inventering har gjorts kring vad som kommer att påverkas i Oskarshamns lokalsamhälle. Ett förslag på lokalt anpassad och tidsenlig medborgardialog har tagits fram. En lokal opinionsundersökning har genomförts där inställningen till ny kärnkraft har mätts. Undersökningsresultatet visar på en positiv opinion i Oskarshamns kommun där 75% är positiva eller mycket positiva till byggande ny kärnkraft på befintlig plats. 11% av respondenterna är negativa. Några fördelar som nämns är bland annat den lokala tillväxten, stabil elproduktion samt lokal tillväxt. Nödvändig infrastruktur finns redan på plats. Några nackdelar som nämns är bland annat risker vid sabotage, avfallshanteringen och tidsåtgången. Inställningen till ny kärnkraft i Oskarshamns kommun har också undersökts i grannkommunerna. Resultatet visar att 57 % är positiva och 20 % är negativa. Flest positiva finns i Mönsterås kommun (65 %) och fest negativa finns i Borgholms kommun (28 %).

b) Varbergs kommun: Projektledare Jan Bengtsson.

Pilot 1: Effektiv planeringsprocess

Pilot 2: Hur påverkas kommunen under byggtiden?

Lärdomar Pilot 1

- Konflikter med värdefull natur
- Sekretessbelagda handlingar
- VA- frågor
- Transportinfrastruktur
- Kommunal uppdragsorganisation tillsättas
- Vägledande översiktsplan (Peka ut geografiskt område för ny kärnkraftsanläggning i ÖP).
- Kommunikation/kommunikationsplan
- Samverkan i tidigt skede

Lärdomar Pilot 2 Effektiv planeringsprocess för nya kärnkraftsanläggningar

- Var ska alla byggarbetare bo?
- Kommunens uppdragsorganisation och samverkan med kärnkraftsaktören
- VA-frågor
- Behov av service och rekreation
- Sociala effekter/Krav på trygga och säkra boendemiljöer
- Ekonomiska effekter/kommunalekonomiska incitament och effekter (Skattesystemet).
- Effekter för näringslivet

c) Östhammars kommun: Projektledare Pontus Ericsson och Anna Bergsten (kontaktperson delprojekt 2).

Projekt 1:
•Tematiskt tillägg till översiktsplan med fokus på energiproduktion och eldistribution.
–Plandokumentet pekar ut potentiella platser för ny kärnkraft i Östhammar kommun och identifierar rådande förutsättningar. Samråd är klart. Platser ny kärnkraft pekas ut. Forsmark med detaljplan där ny energi-produktion tillåts. Hargshamn-möjlighet för ny energiproduktion. Österbybruk/Dannemora och Gimo för SMR.

Planen är att anta tillägget till översiktsplanen i kommunfullmäktige under 2026.

Projekt 2: SWECO-Utredning för att belysa frågan om ny kärnkraft ur ett kommunalekonomiskt planeringsperspektiv.

- Jämfört dagens förhållanden med de som rådde under utbyggnaden av den befintliga kärnkraften i Sverige.
- Tittat på ekonomiska effekter på kommunal-och regional nivå.
- Jämfört med Finland och Frankrike.

Slutsatser

- Ny kärnkraft ger begränsade nyttor för lokalsamhället.
- En värdkommun bär kostnader och risk genom anpassning av infrastruktur och tjänster. Samtidigt tillfaller den största delen av nyttan staten i form av ökade skatteintäkter.
- Byggfasen belastar tidigt, medan den långsiktiga driften av kärnkraftverket ger begränsad lokal nytta.
- Statlig fastighetsskatt gör att kommunen saknar intäkter och incitament. Dagens institutionella ramverk fördelar risker och kostnader till kommunen, men intäkter till staten.

Rekommendation

- Tillsätt en utredning för att se över fastighetsbeskattningen i Sverige.
- Tre förändringar skulle stärka den lokala skattebasen, självstyret och legitimiteten i utjämningssystemet:
  - Reformera fastighetsskatten för industrifastigheter.
  - Se över det kommunala utjämningssystemet.
  - Ge kommuner direkt intäkt och stärkt självstyre.

Fabian Sjöberg framhåller att detta har varit ett mycket intressant delprojekt. Fastighetsskatten bör gå till värdkommunerna. Av skatteintäkten skulle idag 2 % tillfalla kommunen. Om man skulle bygga idag så skulle den ekonomiska effekten för kommunen komma först 2050.

Ordföranden framhåller att den kommunalekonomiska rapporten är mycket intressant och angelägen för berörda kommuner. KSO- samordnaren ställer frågan om hur det nu kan bli de verkstad av de intressanta rekommendationerna i rapporten. Fabian Sjöberg framhåller att han har pratat med regeringsföreträdare och att rapporten kommer att skickas till regeringskansliet.

Jeannette Qvist anser att även SKR och samhällsbvggnadsberedningen bör ta del av rapporten eftersom beredningen studerar liknande skattefrågor i Norden. Staten måste ta annat grepp i dessa frågor.

Beslut

Lägesrapporterna anses mottagna.

---

6. Kärnkraftsprövningsutredningen - Senaste nytt från Expertgruppen- Ordföranden.

Framkommer att utredningen skulle ha lämnat sitt delbetänkande 3 med förslag till lag för omhändertagande av kärnavfall från ny kärnkraft den 4/9. Detta har nu senarelagts en månad. Utredningen har nu lämnats till Kommittéservice och tiden är förlängd till den 30/10. Utredningen föreslår bl.a. att ett nytt nationellt avfallsbolag bildas som ska hantera mellanlager och slutförvar för ny kärnkraft. De företag som vill bygga ny kärnkraft måste ansluta sig till bolaget.

Utredningen tar inte ställning till frågan om förvar på platsen eller någon annan avfallsmodell. Olika förstudier om SMR pågår för olika reaktortyper. men utredningens förslag avser lättvattenkylda reaktorer. Vidare framkommer att ordföranden, som ledamot i expertgruppen har lämnat ett s.k. Särskilt yttrande där vikten av insyn, öppenhet och delaktighet för berörda kommuner betonas samt vikten av lokala säkerhetsnämnder även i framtiden. Nästa steg i Kärnkraftsprövnings-utredningen/expertgruppen rör beredskapsfrågor. Vissa ledamöter kommer att bytas ut.

Fabian Sjöberg ställer en fråga om SKB AB:s framtida roll? Av svaret framgår att SKB ställer sig positiv till ett nytt nationellt avfallsbolag. SKB äger KBS 3- metoden som gäller för nuvarande slutförvarslösning både i Sverige och i Finland. Frågan framkommer också om hur mycket fokus ett nytt bolag kommer att lägga på den kommunala nivån, som SKB har gjort genom åren!?

Beslut

Rapporten anses mottagen.

---

7. Uppföljning av Statskontorets regeringsuppdrag om översyn av s.k. nämndmyndigheter bl. a. de lokala säkerhetsnämnderna.

Statskontoret har haft ett regeringsuppdrag att analysera uppgifterna för och organiseringen av de myndigheter under regeringen som leds av en nämnd. Uppdraget har redovisats till finansdepartementet den 13 juni 2024. Det finns totalt 45 nämndmyndigheter. Regeringskansliet har därefter berett ärendet. Stats-kontoret föreslog i sin rapport till regeringen att en fördjupad utredning skulle göras i delen som rör de lokala säkerhetsnämnderna. I september 2024 remitterade regeringskansliet Statskontorets rapport till säkerhetsnämnderna för yttrande. Slutdatum för remissvar var den 3/12 2024. KSO har den 29/11 2024 avgett gemensamma synpunkter till regeringskansliet.

KSO har i sitt yttrande till regeringen Kärnkraftsprövningsutredningen delbetänkande ”Ny kärnkraft i Sverige– effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter”, framfört att ”Kärnkraftskommunerna ser det som synnerligen positivt att utredningen slår fast vikten av det unika insynsorganet de lokala säkerhetsnämnderna. KSO anser därför att pågående översyn av de befintliga säkerhetsnämnderna, som för närvarande bereds i regeringskansliet, måste leda till att regeringen kommer till ett motsvarande beslut för samtliga säkerhetsnämnder inför framtiden”.

KSO- samordnaren har i februari, april och åter den 15 september kontaktat regeringskansliet för att få klarhet om beredningen av ärendet. Svaret har fram till april månad varit att beredningen av ärendet pågår.

Fabian Sjöberg informerar om att han har träffat en enhetschef på regeringskansliet och diskuterat de lokala säkerhetsnämnderna och översynen. Framkommer då att de mycket handlar om frågan om förordnandet av ledamöter. Många namn att hantera anser regeringskansliet.

Beslut

Rapporten anses mottagen.

---

8. Planerat projekt ”Samverkansforum för offentliga aktörer om ny kärnkraft” – Kärnkrafts-samordnaren. Rapport om KSO- samordnarens dialog med Kärnkraftsamordnarens kansli.

På uppdrag av den nationella kärnkraftsamordnaren planeras ett projekt som omfattar berörda kommuner, länsstyrelser och regioner m. fl. offentliga aktörer vid utbyggnaden av ny kärnkraft. Den nationella kärnkraft-samordnaren bjöd in till ett inledande möte för olika offentliga aktörer i Jönköping den 6/11 2024. Vid mötet deltog bland annat representanter för Oskarshamns kommun, Varbergs kommun och Östhammars kommun samt KSO-samordnaren. Dessutom medverkade forskningsinstitutet RISE. Kärnkraftsamordnaren överväger formerna för det tänkta samverkansprojektet. Kärnkraftssamordnaren för även en dialog med Naturvårds-verket rörande samverkan kring de 13 pilotprojekten i kommunerna.

KSO- samordnaren har i augusti kontaktats av Kärnkraftsamordnarens kansli när det gäller formerna för olika offentliga aktörers och i synnerhet berörda kommuners insyn, medverkan och delaktighet i processen kring ny kärnkraft. Av samordnarens rapport från dialogen framgår att en idé om att samla en mindre grupp för att diskutera formerna för en fortsatt samverkan mellan offentliga aktörer. Även SKR skulle då delta.

Beslut

Rapporten anses mottagen.

---

9. Regeringsuppdrag till Naturvårdsverket för att underlätta kommuners planering och arbetssätt med tillståndsprocesser för effektivare etablering av ny kärnkraft och medel till pilotprojekt. Inbjudan till slutmöte om pilotprojekten den 15 oktober.

Uppföljning av processerna kring pilotprojekten i Oskarshamns, Varbergs och Östhammars kommuner. Kommunerna har sökt projektmedel i en första och andra ansökningsomgång 2025/26. Pilotprojekten ska slutredovisas den 30/9 2025. Naturvårdsverket arrangerade den 4/3 ett virtuellt samverkansmöte. Vid mötet deltog 13 pilotkommuner och olika myndigheter samt KSO:s kontaktperson (samordnaren). Projektbidrag har beviljats till samtliga kommuner.

Noteras att Oskarshamns kommun arrangerade ett möte för erfarenhetsutbyte mellan pilotkommunerna den 17-18 juni,

Naturvårdsverket anordnar ett slutmöte för pilotprojekten den 15/10. KSO är inbjudet till mötet och KSO-samordnaren kommer att delta.

Vid dagens sammanträde framkommer att regeringen kommer att avsätta ytterligare 20 miljoner per år under åren 2026-2030 till kommunerna för fortsatt arbete med dessa frågor.

Samordnaren upplyser om att det finns information om pilotprojekten på KSO:s webbplats

Beslut

Slutrapporterna från pilotprojekten emotses med intresse.

En rapport ska lämnas från slutmötet med Naturvårdsverket i. s. m. KSO- mötet i Varberg.

---

10. Omvärldsbevakning/GMF.

---

a) *Senaste nytt från GMF Steering Committee (Presidium) – Fabian Sjöberg.*

Fabian Sjöberg framhåller att GMF upplever det som frustrerande att organisationen inte anses att företräda civilsamhället och därför inte är berättigat EU- bidrag och omnämns inte heller i olika EU- protokoll frånmöten GMF har deltagit i. Diskussioner pågår därför med Kommissionen för att lösa problemet.

b) GMF årsmöte och konferens i Paks, Ungern, den 24-25 september samt GMF:s 25- årsjubileum i.s.m. mötet.

IAEA anordnade ett möte för borgmästare i kärnkraftskommuner och GMF hade ett eget lunchseminarium. Ingen KSO- företrädare på plats i Paks, Ungern. KSO- samordnaren deltog online. KSO- samordnaren har på KSO:s vägnar översänt en skriftlig gratulation till 25- åringen GMF. KSO- samordnarens rapport från årsmötet och efterföljande konferens enligt nedan:

- Årsrapporten visar på en stor mäng aktiviteter och högt tempo i arbetet. GMF har utvecklat goda internationella relationer med IAEA, EU- Kommissionen och European Nuclear Alliance samt Global Partnership ECA i USA och CANHC i Kanada m.fl. länder. Allt I enlighet med GMF internationella strategi. GMF ska vara en röst för de kärntekniska kommunerna och den lokala nivån på internationell nivå.
- Ekonomin är god, men antalet internationella aktiviteter och resekostnaderna ökar (500 000kr på banken). Alla medlemmar har betalat medlemsavgifterna! Nya medlemmar från Polen. Budgeten 2026 ligger på cirka 900 000 kr.
- GMF:s Steering Committee (Presidium) omvaldes.
- Nästa årsmöte 4 oktober 2026 i Dessel, Belgien. 2027 förmodligen i Tjeckien.

Generaldirektören för energidirektoratet, ENER, Jan Panek informerade om EU och kraftens stärkta roll. Inom EU har 12 av medlemsländerna kärnkraft i sin energimix. Ny kärnkraft/SMR på gång i bl.a Nederländerna, Belgien och Sverige. Vikten av att lösa kärnavfallsfrågan och slutförvar i flera medlems-länder. Goda exempel på lösningar: Finland, Sverige och Frankrike. Många medlemsländer har en resa att kvar att göra. Inte minst när det gäller den lokala acceptansen. Ny kärnkraft innebär nya avfallstyper att hantera. EU har antagit en strategisk plan för ny kärnkraft i september -25. Ökad utvecklingstakt i processerna och genomförandet är ambitionen. Transparensen och lokal acceptans samt dialog är nyckel-frågor att hantera och lösa. Kommunerna har en viktig roll. Besluten om kärnkraft är inte EU:s utan upp till varje medlemsland att suveränt besluta om.

c) Rapport från IAEA International Conference on Stakeholder Engagement for Nuclear Power Programmes, den 26-30 maj samt särskild inbjudan från IAEA:s generaldirektör till möte för borgmästare/motsv. i kärntekniska kommuner, i Wien den 27 maj e.m.

Fabian Sjöberg medverkade vid IAEA- konferensen som talare i slutförvarsfrågor.

I anslutning till IAEA- konferensen genomför europanätverket GMF ett studiebesök den 26/5 e.m. vid kärnkraftverket Zwentendorf utanför Wien, som aldrig tagits i bruk, men som har haft en symbolisk betydelse i Österrike.

d) ***Rapport "Developing host community agreements for SMRs".*** *Olika former av stöd och resurser till värdkommuner i.s.m. etablering av ny kärnkraft.*

I rapporten redovisas en sammanställning av olika former av stöd och resurser till värdkommuner i 14 europeiska kärntekniska länder och Sverige är ett exempel.

KSO- samordnaren har i januari bidragit med ett underlag till rapporten. I rapporten återfinns även intressanta guidelines/lathundar som stöd och råd till värdkommuner i förhandlingarna med kärnkrafts-industrin och myndigheterna.

Rapporten är finansierad av den kanadensiska organisationen för värdkommuner CANHC (Canadian Host Communities). Kanada förväntas bli det första landet där SMR- reaktorer byggs (Darlington. Ontario).

KSO- samordnarens utdrag/sammanfattning ur rapporten delgavs styrelsen vid sammanträdet den 9/5. GMF- samordnaren, som skrivit rapporten i egenskap av forskare, är intresserad av att informera KSO-styrelsen och andra intresserade om rapporten. Samordnaren har kontaktat Kärnkraftssamordnaren och Kärnkraftsprövningsutredningens kanslier samt SSM och Naturvårdsverket om studien. Samtliga är intresserade av att få ta del av rapporten vid ett virtuellt möte. Fabian Sjöberg har tidigare framhållit att Europa är referenspunkt i studien med 14 länder, som dessutom är medlemmar i GMF. Därför vore det lämpligt att GMF- samordnaren får möjlighet att redovisa rapporten.

KSO- styrelsen beslutade den 9/5 att uppdra åt presidiet att diskutera frågan om ett föredrag/redovisning av rapporten. Presidiet föreslår att rapporten redovisas i.s.m. KSO:s styrelsemöte i Varberg den 20/11.

e) Information om pågående planering tillsammans med SSM och Östhammars kommun m.a.a. FSC-möte(Forum Stakeholder Confidence) i Bure, Frankrike, september 21-22 oktober-25 arrangerat av ANDRA (”franska SKB”), ”NEA (Nuclear Energy Agency)/ OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development).

Arrangören har bjudit in Sverige att medverka i programmet och session om Stakeholder engagement/intressenters delaktighet i platsvalsprocessen för ett slutförvar i franska kommuner utan kärnteknisk erfarenhet. SSM har efter samrådet meddelat arrangören att det är möjligt att från svensk sida medverka och delge erfarenheterna från den svenska platsvalsprocessen för ny kärnkraft och de pilotprojekt som just nu pågår i 13 svenska kommuner. Styrgruppen har meddelat att detta skulle vara av intresse i programmet.

KSO- samordnaren är ombedd att hålla ett föredrag på distans om pilotprojekten kring ny kärnkraft och i synnerhet de tre medlemskommunernas delaktighet i projektet samt de huvudsakliga slutsatserna.

f) Rapport från möte den 12/9 med Steering Committee för EU- kommissionens ENEF Forum i Bratislava den 1-2 oktober.

På uppdrag av GMF deltog KSO- samordnaren i planeringsmötet.

g) World Nuclear Exibition, Paris den 4-6 November. The French Nuclear Energy Group, GIFEN.

Detta är ett forum för deltagare från 21 länder som möter kärnkraftsindustrins företrädare. GMF ska delta genom sin Steering Committee för att informera om nätverket, utvärdera eventet och knyta kontakter för framtiden. Borgmästaren i Haldens kommun kommer att företräda GMF i en paneldiskussion.

Beslut

Rapporten/studien om värdkommunavtal m.m. ska redovisas i.s.m. KSO:s styrelsemöte i Varberg den 20/11.

Rapporterna anses i övrigt mottagna.

11. Inbjudan till möte den 24/10 med SSM:s nätverk/samverkansplattform för långsiktig kompetensförsörjning inom strålsäkerhetsområdet.

Mötet anordnas i Stockholm i anslutning till SSM:s strålsäkerhets- och forskningsdagar. Samordnaren representerar KSO i nätverket, men har inte möjlighet att delta.

Beslut

Rapporten anses mottagen.

---

12. Rapport från intervju den med det tyska forskningsinstitutet Independent Institute for Environmental Issues (UfU).

Institutet har begärt att få genomföra en intervju med KSO- samordnaren när det gäller regional utveckling kopplad stora investeringsprojekt. I det svenska fallet är det fokus på slutförvaret och utbyggnaden av SFR i Forsmark. Motsvarande intervju har även genomförts med representanter för Östhammars kommun, länsstyrelsen i Uppsala län, Regionen och Uppsala Universitet.

Beslut

Rapporten anses mottagen.

---

13. Nästa styrelsemöte i Varberg den 19/11 - 21/11.

Efter diskussioner vid förra årets KSO- möte i Östhammar föreslår presidiet att upplägget för mötet i Varberg ändras såtillvida att mötet inleds på kvällen den 19/11 med samkväm. Den 20/11 genomförs styrelsemötet och externa föredrag. Förmiddagen den 21/11 disponerar värdkommunen och har då möjlighet att informera om aktuella utvecklingsfrågor och ev. studiebesök kan också genomföras. Mötet avslutas med en lunch.

Presidiet föreslår att KSO- mötet endast är för styrelsens ledamöter och ersättare samt berörda tjänstepersoner. Ett antal principiella ärenden finns för särskild diskussion enligt styrelsens tidigare beslut:
- Översyn KSO:s riktlinjer från 2021.
- Frågan om nya KSO- medlemmar och formerna för detta.
- Kommunikations- och mediestrategi för KSO (Nuvarande godkänd 2020).

Dessutom kommer ett externt föredrag att genomföras med GMF:s samordnare Meritxell Martell, som är forskare och författare till den internationella rapporten ”Developing host community agreements for SMRs”. Olika former av stöd och resurser till värdkommuner i.s.m. förhandlingar om etablering av ny kärnkraft. Se punkt 10 d) ovan. Regeringskansliet, Strålsäkerhetsmyndigheten och Naturvårdsverket har visat intresse för presentationen och kommer att bjudas in till föredraget.

KSO- samordnaren har i uppdrag att planera mötet i samverkan med Varbergs kommun. Detaljprogram och mötesinformation kommer att översändas senare.

Beslut

KSO- mötet i Varberg ska genomföras i enlighet med presidiets förslag.

Samordnaren får i uppdrag att fortsätta detaljplaneringen i samråd med Varbergs kommun.

Kommunerna uppmanas att anmäla antalet deltagare till Varbergs kommun så fort som möjligt.

Även andra i organisationerna som är intresserade av föredraget är välkomna att lyssna.

---

14. Budgetuppföljning per 31/8.

Samordnaren anmäler att kostnaderna uppgår till totalt 228 000 kronor och intäkterna till totalt 46 000 kr. Det prognostiserade årsutfallet uppgår till totalt 56 000 kr. Medlemsavgifterna på totalt 250 000 kr har inte fakturerats tidigare och kommer därför att debiteras medlemskommunerna i dagarna. I övrigt inget utöver normalutfall.

Beslut

Budgetuppföljningen per den 31/8 anses mottagen.

---

15. Övriga frågor

KSO har fått en förfrågan från Svenska Miljöinstitutet , IVL, Swedish Environmental Research Institute, om det finns intresserat av att delta i referensgruppen för ett planerat projekt om kärnkraft och vätgas. IVL är ett fristående och oberoende forskningsinstitut som bedriver forskning och konsultuppdrag inom miljö- och hållbarhetsfrågor. Projektet förutsätter Energimyndighetens beslut om finansiering. IVL- projektet syftar till att undersöka möjligheterna att använda kärnkraft för att producera vätgas i Sverige. Målet är att undersöka vilka möjliga utvecklingsvägar för vät-gasproduktion kopplat till kärnkraft som finns givet olika förut-sättningar, där även hänsyn tas till resiliens och sociala aspekter såsom acceptans för både vätgas och av kärnkraft. Som referensgruppsdeltagare deltar man på referensgruppsmöten två gånger per år. Ungefär 20 timmar per år uppskattas åtgå i referensgruppen. Referensgruppsmöten är oftast digitala.

Beslut

Om projektet beviljas av Energimyndigheten så är KSO berett att medverka i referensgruppen.

KSO förutsätter att kostnader i. s. m. medverkan i projektet bekostas av projektmedel.

---

16. Externt föredrag Fortum – Jesper Marklund, Senior Manager Strategic Partnerships.

Jesper Marklund är ansvarig utveckling ny kärnkraft i Fortum. Företaget har lång erfarenhet av drift av kärnkraftverk i Norden och särskilt i Finland/Lovisa. Fortum är delägare i kärnkraftverken Olkiluoto, Forsmarksverket och Oskarshamnsverket. Kärnkraft och vattenkraft utgör kärnverk-samhet i företaget med 50% av produktionen. 800 jobbar med kärnkraft och majoriteten i Lovisa.

Fortums syn på kärnkraft är att en stor del av den befintliga flottan kommer att nå slutet av sin livstid inom 20 år, eller något senare om deras livslängd förlängs. Fortum vill behålla ny kärnkraft som ett framtida alternativ, men det kräver mycket långsiktig planering och att säkerställa att även befintliga anläggningar kan drivas lönsamt. Livstidsförlängningar av befintlig kärnkraftsflotta är en viktig del. Nu är det också mycket fokus på ny kärnkraft.

Förstudien om ny kärnkraft genomfördes 2022-2024 och publicerades i mars 2025. Fortums mål med studien var att utforska förutsättningarna för tillväxt inom ny kärnkraft i aktiv dialog med olika intressenter. Under den tvååriga studien utforskade företaget:

• Kommersiella, teknologiska och samhälleliga, inklusive politiska, juridiska och regulatoriska förutsättningar.
• Både för SMR:er och stora reaktorer (11 designer).

Studien omfattade:

• Studier av många tidigare och pågående projekt, platser och teknologier.
• Utvärderingar genomfördes av platsers genomförbarhet.
• Aktiva diskussioner om licensiering med tillsynsmyndigheter.

Tekniska och kommersiella förutsättningar:

- Lättvatten-reaktorer från 300MW till 1600MW
- Nya partnerskap och innovativa affärsmodeller
- Sverige och Finland
- Samarbetsavtal med leverantörer och kunder

Att utveckla ny kärnkraft tar över 10 år och inkluderar en omfattande förberedelsefas. Flera steg måste tas innan ett slutgiltigt investeringsbeslut kan övervägas. Fortum kommer nu att fokusera på de identifierade nyckelförutsättningarna i den nya utvecklingsfasen. Utvecklingsfasen börjar nu och kommer att ta cirka två år.

Fortum planerar att fördjupa samarbetet med tre teknikleverantörer.
- Westinghouse/Hyundai: AP 1000- reaktorer.
- EDF: EPR- reaktorer (typ Olkiluoto3, Finland).
- Hitachi: BWRX 300- reaktorer (SMR).

Slutsatser i förstudien och vad som är viktigt för ett framgångsrikt projekt:

- Starta inte byggnationen för tidigt.
- Välj en beprövad teknik och begränsa landspecifika ändringar.
- Verifiera noggrant entreprenörens kapacitet.
- Bygg mer än en reaktor. Storskalsfördelar och lägre produktionskostnader.
- Säkerställ att leveranskedjan är mobiliserad.
- Förlita sig på kompetenta ägare med kärnkraftserfarenhet.

Fyra delar att uppfylla i ett kärnkraftsprojekt:
- Välplanerat och ett projekt utan risker.
- Partners. Krävs flera investerare. Fortum kan inte ta investeringen själva utan krävs saminvesterare. För närvarande pågår en dialog med potentiella investerare.
- Måste finnas investerare. Positivt med den svenska finansieringsmodellen som nu finns.
- Finansiering. Viktigt med statliga lån som i den svenska modellen.
- Måste komma framåt med elektrifieringen i Sverige.

Fortum har också tecknat s.k. ”Early Works Agreements” med myndigheterna SSM och STUK för att säkerställa att dessa reaktorer går att bygga i Sverige och Finland.

En lämplig plats är en förutsättning för ny kärnkraft. I Sveriges gäller det att platsen måste vara flexibel när det gäller anläggningskonfiguration, både stora reaktorer och SMR:er(små modulära reaktorer). Platsen ska anses som intressant, men ännu är ingen plats säkrad. Fortum tittar på södra delen av landet där behovet av planerbar kapacitet är stort. På platsen måste det kunna bygga både storskaliga kärnkraftverk och SMR. Måste finnas tillräckligt med mark och kylvattenkapacitet. I det fall Uniper ska avyttra sina anläggningar i Sverige så är Fortum intresserade, framkommer det. Företaget är nu närmast inne i projektutvecklingsfasen för att kunna ansöka om statligt stöd för att få politiskt godkännandebeslut under 2026. Sedan inleds tillståndsprocessen. I så fall räknar företaget med ett investeringsbeslut 2028/29, byggnation på 2030-talet och driftsättning andra halvan av 2030-talet.

Med anledning av förstudien ställer KSO- samordnaren en fråga om Fortums planer inför framtiden när det gäller Nyköping/Studsvik? Av svaret framgår att tillgången på kylvatten är en begränsande faktor, vilket även kräver analys av andra platser.

Jeannette Qvist kopplar till Vattenfalls planer vid Ringhals. Hur ser Fortum på att det möjligen kommer att finnas 3-5 SMR:er på Värö? Kan det bli för många? Kommunalt veto? Av svaret framgår att efterfrågeaspekten är viktig överlag. Det måste finnas en efterfrågan för att sälja el. och troligen kommer efterfrågan att komma från elektrifieringen av industrin. Elektrifieringen måste komma till med anledning av klimatförändringarna och klimatpolitiken. När det gäller det kommunala vetot så måste byggnation ske på en plats där kommunen är positivt inställd. Annars är det en omöjlighet. En tidig dialog är därför viktigt för att det ska vara framkomligt. En positiv kommun är en grundförutsättning menar Jesper Marklund.

Ordföranden framhåller att det inte finns någon energiöverenskommelse och undrar därför hur branschen reagerar på detta med hänsyn till behovet av långsiktighet. Av svaret framgår att branschen har behov av stabila förutsättningar eftersom vi talar om mycket långsiktiga projekt. Jämförelsevis så är den politiska stabiliteten i Finland en helt annan. Jesper Marklund beklagar att energisamtalen i Sverige inte kom i mål.

17. Avslutning

Ordföranden tackar Jesper Marklund för ett intressant föredrag och framför en förhoppning om fortsatt framdrift i Fortums arbete.

Avslutningsvis tackar ordföranden styrelsen för ett bra möte och intressanta diskussioner samt avslutar sammanträdet.

KÄRNKRAFTSKOMMUNERNAS SAMARBETSORGAN

Andreas Erlandsson
Ordförande

Ted Lindquist
Samordnare/Gen.sekr.
e.u.